

**511-522 OPUSCULUM VICESIMUM
SEPTIMUM. DE COMMUNI VITA
CANONICORUM. AD CLERICOS FANENSIS
ECCLESIAE.**

ARGUMENTUM.

Orta dissensione inter Fanenses Ecclesiae canonicos, aliis in commune bonis Ecclesiae collatis, aliis seorsim sibi vivere volentibus, scribit ad eos, hortaturque ut deposita omni contentione, apostolorum et primitivae Ecclesiae morem sequantur; canonici non tam nomine, quam re esse velint. Quod multis etiam rationibus eis persuadere conatur, non posse enim inter eos esse unionem animorum, inter quos est facultatum; ac multa alia in eandem sententiam perscribit.

Sanctis in Christo fratribus Fanensis Ecclesiae clericis,
PETRUS peccator monachus salutem.

Diu est, dilectissimi, quod in his partibus fama vulgavit, non parvae simultatis inter vos emersisse discordiam, ob id videlicet, quia nonnulli vestrum aggrederentur in canonica regularitate vivere, plerique autem non acquiescerent, volentes tantum apud se in suis proprietatibus habitare. Quod quidem non miramur, quia rarum non est, sed dolemus potius, quia inhonestum est. Satis enim videtur absurdum, ut clerici quis praetendat in ordine speciem, et saecularium teneat vivendo conversationem: et quem a laicorum turbis professionis conditio separat, turpe est si vel domestica conversatio, vel peculii abominanda proprietas laicum esse convincat. Quid enim illius poterit concupiscentiam satiare,

cui non potest ipse Deus in possessione sufficere? Clericus quippe, sicut juxta sui etymologiam vocabuli, ipse sors Dei est, ita nihilominus et Deus omnipotens ejus esse portio perhibetur. Unde et Jeremias ait: «Pars mea, Dominus, dixit anima mea: propterea exspectabo cum (**Thren. III**).» Et alibi Deus: Opus, inquit, «manuum mearum tu es, haereditas mea Israel (**Isa. XIX**).» Si igitur clericus Dei est portio, et Deus portio ejus, non levem Creatori suo contumeliam videtur inferre, qui super hoc singulare talentum terrenam aestuat pecuniam cumulare. Nam et in libro Numeri de Levitis Deus Moysi praecipit, dicens: «Tolles Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israel: Ego sum Dominus: et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israel (**Num. III**).» Et iterum: «Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israel, et pecora Levitarum pro pecoribus eorum; eruntque Levitae mei. Ego sum Dominus; in praeceptis meis ambulent (**Ibid.**).» Ac si manifestius dicat: sicut eos mihi in proprium jus specialiter vindico, sic mihi jugiter deservire absque omni terrenae conversationis subjectione decerno; nec eos velut servos jugo negotiorum saecularium patior ignobiliter subjici, qui meis obsequiis dediti, libertatis ingenuae sunt titulo decorati.

[DE COMMUNI VITA CANONICORUM.]

CAPUT PRIMUM. *Quod clerici non habent proprietatem rerum, quas possident.*

Et notandum quod non solum Levitas, sed levitarum etiam pecora Dominus sua esse testatur; ut perspicue doceat, quod ii qui ecclesiasticis marcipantur obsequiis, Deo debent non modo suae sedulitatis et laboris impendium, sed etiam proprietatem quoque earum, quas possident, facultatum: sciantque se, simul et sua juris esse non proprii, sed divini. Hoc autem tempore clericis, quod de quibusdam loquor, parum videtur, si sua Deo, vivendo carnaliter, subtrahant; nisi etiam ab ecclesiasticae procurationis excubiis per angiportus et nundinarum stationes habitando secedant. Nimirum suavius judicantes, si cauponum tabernas olfaciant, quam si divini sacrarii quotidie limen terant, magisque delectat eos textricum gynaecea conspiceret, quam coelestis eloquii paginis incubare. Pauper plane Samuel (**I Reg. I**) post ablactationem nequaquam domum cum parentibus **513** remeat, sed circa templi ministerium jugiter perseverat Joannes, ut innocentis vitae munditiam teneat, ad squalentis eremi solitudinem tenera adhuc aetate festinat (**Matth. III; Marc. I; Luc. III**): illicque gratiam propheticae praedicationis accepit, quam in turbis popularibus degens, promereri non potuit. Nunc autem econtra, ii qui divinis sunt caeremoniis mancipati, Ecclesiae sacraria remota contemnunt, habitare vero inter forensis strepitus murmura concupiscunt.

Sed audiamus quid de metandis levitarum castris auctoritas divina praecipiat, sicque possumus jure perpendere, ubi potissimum clerici debeant habitare. «Tribum, inquit, Levi noli numerare, neque pones, summam eorum cum filiis Israel; sed constitue eos super tabernaculum testimonii, et cuncta vasa ejus, et quidquid ad caeremonias pertinet: ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia ejus, et erit in ministerio, ac

per gyrum tabernaculi metabuntur (**Num. I.**)» Et paulo post, cum praemisisset: «Metabuntur autem castra filii Israel unusquisque per turmas, et cuneos, atque exercitum suum (**Ibid.**):» praesto subjunxit: «Porro Levitae per gyrum tabernaculi figant tentoria (**Ibid.**)» Si gitor ex praecepto Domini Levitae castra sua juxta tabernaculum figunt, nec secedere tabernaculo, vel inter turbas habere hospitium permittuntur; cur nunc clerici juxta divinae constitutionis edictum abhorreant apud Ecclesiam degere, ut tanto liberius, quanto quietius, in sacri eloquii valeant meditatione vacare? et saltem hoc praestent Ecclesiae, quam evangelicae gratiae splendor illustrat, quod illi deferebant tabernaculo, quod sub ignorantiae tenebris aenigmatum figurae velabant. Et certe valde praeposterum est, si illa nunc denegetur reverentia veritati, quae tunc adumbratae deferebatur imagini. Nam quod illud tabernaculum non ipsa veritas, sed potius fuerit veritatis exemplar, testatur Dominus, dum praecipit Moysi: «Vide, inquit, omnia facito secundum quod tibi monstratum est in monte (**Exod. XXV; Hebr. VIII.**)» Quod ergo Moyses vidit in monte, veritas nostra fuit; quod Israelitis tabernaculum fecit, imago fuit tantummodo veritatis. Ministri tunc tabernaculi comedebant manna procul dubio morituri; in Ecclesia vero Christi sacramenta percipimus, in aeternitate victuri. De qua videlicet Ecclesia dicit Paulus: «Quia est tabernaculum verum, quod fixit Deus, et non homo (**Hebr. VIII.**)» Porro autem templum Salomonis quam juges, quamque sollicitas ministrorum habuisse legatur excubias, quia vos ignorare non credimus, scribere superfluum judicamus. Quis enim illud praesertim libri Paralipomenon perspicue non advertat, quia constituit Salomon juxta dispositionem patris sui David officia sacerdotum in

ministeriis suis, et Levitas in ordine suo, ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus juxta ritum uniuscujusque diei, et janitores in divisionibus suis per portam, et portam? (**II Paral. VIII.**)

514 CAPUT II. *Quod is nequeat dici canonicus, qui non sit regularis.*

Si igitur illi, qui ex mandato legis conjugalibus erant copulis obligati, tantae sedulitatis excubias suis sanctuariis exhibebant; quid nunc faciendum est clericis, qui videlicet castitatis munditia praediti, a cunctis sunt carnalis commercii vinculis absoluti? Plane quo pacto quis valeat dici canonicus, nisi sit regularis? quomodo monachus, nisi juxta vim sui nominis sit etiam singularis? Volunt siquidem canonicum, hoc est, regulare nomen habere, sed non regulariter vivere. Ambiunt communia Ecclesiae bona dividere, aspernantur autem apud Ecclesiam communiter se habere. Enimvero non est haec primitivae Ecclesiae forma, satis exorbitat ab institutionis apostolicae disciplina: quibus nimirum erat cor unum, et anima una, et vendebant agros ponebantque pretia ad pedes apostolorum, et dividebant singulis prout cuique opus erat: nec quisquam eorum, quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia (**Act. II**). At contra, filius prodigus dixit patri: «Da mihi portionem, quae me contingit;» et sic dissipavit omnia bona sua cum meretricibus. Hic profecto electorum reproborumque lineae discernuntur, quia nimirum isti, quae sibi sunt propria, gaudent cum aliis habere communia; illi autem sicut a charitatis glutino scindunt

mentes, ita nihilominus communes a fratribus dividunt facultates. Ubi vero divisio rerum, ibi procul dubio non est unitas animorum. Charitas quippe communionem facit; avaritia divisionem. Unde et Lucas dicit: «Ait quidam de turba ad Jesum (non de magnis scilicet, sed de turba erat, quia fetentis avaritiae squalore sordebat): Magister, inquit, dic fratri meo, ut dividat mecum haereditatem.» Cumque respondisset: «Homo, quis me constituit iudicem et divisorem inter vos?» protinus intulit his, qui astabant: «Videte, et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cujusquam vita ejus est ex his quae possidet (**Luc. XII**).» Quibus profecto verbis patenter Veritas indicat, quia nonnulli idcirco dividere communia gestiunt; quia cupiditatis et avaritiae facibus inardescunt. Ananias et Saphira, non quia communia dividunt, sed quoniam retentum aliquid de propriis commune non faciunt, corporeae mortis sententia percelluntur (**Act. V**). Judas quia non fuit denariorum cum caeteris communione contentus, in traditionis voraginem corruens, de communione cecidit apostolatus (**Matth. XXVI; Luc. XXVII; Joan. XIII**). Lot dimittens Abrahae dispertita possessione consortium, duris servire compellitur vinculis barbarorum (**Gen. XIII, XIV**). Esau venandi studio per saltuum lustra discurrens, primogenita perdidit (**Gen. V**). Jacob simpliciter in tabernaculis residens, plenitudinem paternae benedictionis accepit (**Ibid.**).

515 CAPUT III. *Quod monachi discurrentes, non monachi dicendi sunt, sed gyrovagi.*

In monachico sane ordine, quos in claustris sub abbatis imperio regulariter manere conspiciamus, consequenter utique monachos appellamus: quos autem proprium possidere, indifferenter huc illucque discurrere, solutos legibus juxta propriae voluntatis arbitrium diffluere cernimus, non monachorum, sed gyrovagorum potius, vel *Sarabaitarum* dignos vocabulo judicamus. Sunt itaque Sarabaitae monachorum, sunt etiam clericorum. Dicit autem Dominus: «Qui non est mecum, adversum me est; et qui non colligit mecum, spargit (**Matth. XII; Luc. XI**).» Isti nempe qui cum Deo in fraterna charitate non colligunt, dum marsupium mentium per discordiam scindunt, virtutum fruges, si quae sunt, quasi per foramen spargentes, amittunt. Unde et propheta de stulto viro dicit: «Quia congregavit divitias, et dimisit eas in sacculum pertusum (**Aggaei I**).»

Porro non illi soli schismatici sunt dicendi, qui fidei unitatem dividunt; sed ii etiam, qui se per elationis vel avaritiae vitium a fraterna charitate divellunt. Nec enim major est fides quam charitas. Nam cum Deus ipse sit charitas (**I Joan. IV**), et qui manet in charitate, in Deo manet (**Jac. I**); non minus improbandus est, qui excidit a charitate, quam qui errat a fide. Si quis enim totam legem observaverit, offendat autem in uno, hoc est, in charitate, factus est omnium reus: ac per hoc etiam perfidiae probatur obnoxius. Plane si juxta Petri vocem diabolus, tanquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret (**I Petr. V**); qui fraterni consortii caulas deserit, ultroneus se cruentae belluae morsibus tradit. Bucula namque in armento compascens, lupi non timet incursum; cum vero solivaga praesumit silvarum lustra percurrere, ferarum compellitur ingluviem satiare. Turmatim anseres volitantes

accipitrem parvipendunt; aliquando qui defuerit, rostro perfossus, ex unguibus non evadit. Apes in alveariis congregatae mellificant, et quandiu in unum coeunt, ex eorum laboribus dulces favi regibus apponuntur: at si dissiliunt, ac relicto duce vagabundae pervolitant, famis necesse est inopia contabescant. Hostium vallatus insidiis, si cum eo que constipatur, abstiterit, hostilibus se jaculis praeda factus exponit. Ecclesia nempe Christi, sicut prophetica testantur oracula, castra Dei sunt (**Gen. XXXII**): in quae videlicet hostilis impetus non irrumpit, donec virtutum armis accincti, in compage charitatis, et in unitate spiritus Christi milites conglobantur. A quibus nimirum quisquis infelicis Achan imitator, aureae regulae vel argenti cupiditate dividitur, veri Josue, ac communi totius populi sententia lapidatur (**Jos. VII**).

Quapropter obsecro sanctitatem vestram, charissimi; expulso Pharisaeorum fermento (**Matth. XVI**), nativitatis vestrae domos cum Abraham patriarcha relinquit (**Gen. XII**), in uno vos coenaculo cum Apostolis **516** apud Ecclesiam congregate (**Act. II**): propria quaeque cum Barnaba et Stephano (**Act. IV**), veris scilicet abrenuntiatoribus, in commune conferte, ut in fraterna vos unanimitate viventes, Spiritus sanctus merito dignetur invisere. Vos enim sal terrae; sed sicut Veritas dicit: «Si sal evanuerit, in quo condietur?» (**Act. II**.) Exiguo quippe salis multa dulcescunt, et parvo clericorum numero totius Christianae plebis eruditur et instruitur multitudo. Sicut enim episcopi duodecim apostolorum noscuntur obtinere primatum, ita et sacerdotes Ecclesiae septuaginta discipulorum ordinem repraesentant. Quod profecto mansio illa Israelitici populi in

Helim figurate designat (**Num. XXXIII**). Ibi nimirum duodecim profluebant apostolici fontes, qui divini verbi imbribus arentia hominum corda perfunderent. Ibi septuaginta virebant palmae, totidem videlicet discipuli, qui mundo diabolicae tyrannidis servitute depresso, victoriae Christi palmas inferrent. Illi siquidem fontes palmarum arbores irrigant, qui sacri pontifices verbis affluunt, unde caeteri sacerdotes Ecclesiae in spe coelestium praemiorum sine cessatione virescunt: qui nimirum decuplato septenario numero, hoc significare videntur, ut per septiformis gratiae Spiritum legis Decalogus impleatur. Istos itaque septuaginta discipulos cum binos ante faciem suam Dominus mitteret, et eos, qui alios docturi erant, ut et ipsi irreprehensibiliter viverent, admoneret, in ipso docendi principio tanquam permaxime necessarium ac principale praemisit, ut pecuniarum lucra contemnerent, avaritiae sordes abjicerent, proprietatis peculium non haberent. «Nolite, inquit, portare sacculum, neque peram, neque calceamenta (**Luc. X**).» Per Marcum quoque prohibet, ut neque panem, neque aes in zonis haberent, neque duabus tunicis induti, sed sandaliis calceati, virgam tantummodo gestantes incederent (**Marc. VI**). Cur autem hoc factum est? Nunquid propter illos tantum? Sed esto, ut propter illos sit factum; quare autem scriptum, propter nos? «Quaecunque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt (**Rom. XV**).» Cur itaque haec in Ecclesia legimus, nisi [ut] haec ipsa, quae leguntur, operibus impleamus? Praesertim ii qui per succedentium vicissitudines temporum eorum funguntur officio, eorum procul dubio necesse est conversentur exemplo. Possidere igitur terrenum aliquid praedicatoribus suis prohibet Deus, ut qui constituti sunt in auditorum cordibus concupiscentiarum aestus

exstinguere, ipsi sibimet caveant ad aliorum perniciem ambitionis et avaritiae frena laxare. Huc accedit, quod saepe ex occasione itineris, obviante forma muliebri, libidinis flammam concipiet minister altaris. Nam dum a propriis ad Ecclesiam iter terit, et reditus; repente malignus spiritus laqueos praeparat, feminae viscarium tendit, et vultum aspici lubricum, quem deceptus intuetur, opponit. Sed quisquis vel avaritiae flamma, vel libidinis aestuat, qua fronte, qua conscientia divinis altaribus appropinquat? Hinc est enim, quod filii Aaron divino sunt igne consumpti, quia alienum ignem offerre Domino praesumpserunt. Scriptum quippe est: «Arreptisque Nadab, et **517** Abiu filii Aaron thuribulis suis, posuerunt ignem et incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis praeceptum non erat: egressusque ignis a Domino devoravit eos, et mortui sunt coram Domino (**Levit. X**).» Altaria quippe Domini non alienum, sed ignem duntaxat divini amoris accipiunt. De quo videlicet ipse dicit: «Ignem veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut ardeat? (**Luc. XII**).» Quisquis igitur terrenae, vel carnalis concupiscentiae flamma in thuribulo sui pectoris aestuat, et sacris assistere mysteriis non formidat, illo procul dubio divinae ultionis interim igne consumitur, de quo Scriptura testatur: «Et nunc, inquit, ignis adversarios consumit (**Hebr. X**).» Enim vero nimis impossibile est, fratres mei, ut is, qui rerum familiarium curis opprimitur, qui simul habitando et colloquendo turbis quotidie popularibus admiscetur, mundo corde sanctis valeat interesse mysteriis. In quibus videlicet terribilibus sacramentis coelum aperitur, et virtutes angelicae simul cum hominibus diversantur. Quantae ergo munditiae debent esse clerici, quam nitidi, quam denique a cunctis negotiorum saecularium fetoribus alieni? Qui

videlicet velut contubernales et condomestici angelorum consortio perfruuntur, et sacramentorum coelestium Deo cooperatores et dispensatores existunt.

CAPUT IV. *Quod boni malorum societate pervertuntur.*

Neque hoc nos de solis sacerdotibus loquimur, sed de omnibus clericis, qui sacris altaribus in quolibet gradu ministerii sui jura dependunt. Nam etiamsi mundus sit quis in se, malorum nonnunquam societate polluitur. Quod utique si aliquibus non contingeret, nequaquam propheta conquerens, gemuisset: «Vae, inquit, mihi, quia vir pollutus labiis ego sum, quoniam in medio populi polluta labia habentis ego habito (**Isa. VI**).» Qui nimirum idcirco se pollutum labiis asserebat, quia inter eos, qui polluti erant labiis, habitabat. Idipsum plane et Moyses in terra Madian pertulisse cognoscitur, si cur eum occidere voluerit Dominus, subtiliter indagetur. Scriptum quippe est: «Cumque esset in itinere in diversorio Moyses, occurrit ei Dominus, et volebat occidere eum (**Exod. IV**).» Mirum valde cur eum repente Dominus occidere voluisse describitur, quem assecrtem sibi jam et symmysten familiariter fecerat; cui consilii sui, ac voluntatis arcana pandiderat, et nunc in executione suae obedientiae dirigebat. Sed procul dubio datur intelligi, quia quantamlibet contagii maculam ex diuturna Madianitarum cohabitatione contraxerat, atque idcirco terrore ac negligentiae correctione purgandus erat, qui corrigendis aliis coelestium mandatorum bajulus accedebat. Quod scilicet uxor ejus Sephora prudenter

intellexit, de qua Scriptura protinus addidit: «Tulit illico Sephora acutissimam petram, et circumcidit praeputium filii sui (**Exod. IV**).» Absurdum quippe fuerat, si videretur gentilis in filio, qui Israelita erat in semetipso. Qui ergo alios ad rectitudinis viam debet instruere, valde cavendum est ne **518** ipse, quod absit, in aliquo videatur errare. Hinc est etiam quod Israeliticus populus ad ulciscendum scelus Belamin [Benjamin] zelo rectitudinis inflammatur, et tamen idem populus Belamin gladiis ante prosternitur (**Jud. XX**). Quem enim non moveat, quod Dominus bis interrogatur, bis ad ineundum contra Belamin praelium dedit assensum; et tamen in primo certamine viginti duo millia de Israelitis, in secundo vero decem et octo millia ceciderunt? Quid igitur in his intelligendum est, quid sentiendum, nisi quia prius curandi sunt a tumore proprii vulneris, qui auferre morbos alienae gestiunt pravitatis? ut ipsi jam mundi per ultionem suimet veniant, qui aliorum percutere prava festinant; sicut in Evangelio dicitur: «Qui sine peccato est vestrum, prius in illam lapidem mittat (**Joan. VIII**).» Unde recte cum illi Deum consulentes, dicerent: «Quis in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Belamin [Benjamin]?» Respondit: «Judas sit dux vester (**Jud. XX**);» quia enim Judas *confessio* interpretatur, recte dux illius belli Judas constituitur. Ut nimirum prius per confessionem propria studeant errata corrigere, qui aliis volunt errorem confitentibus subvenire.

CAPUT V. *Quod communio vitae unionem spiritus et rectitudinem patiat.*

Quapropter, charissimi, si vultis in populo Dei, quibus ad exemplum praepositi estis, inter quos lucetis quasi luminaria in mundo, verbum vitae continentes; si vultis, inquam, inter eos animarum lucra conquirere, si errantes ad religionis libet rectitudinem provocare, in vobismetipsis prius, si qua sunt, obliqua dirigite, et ad scholam Christi simul convenientes, in communione vitae et unionem spiritus concorditer permanete. Non inter vos divisio sit domorum, non scissura mentium, non diversitas facultatum. Mementote semper, quia de sectis lapidibus altare reprobatur Deus: «Si enim levaveris, inquit, super eum cultum tuum polluetur (**Exod. XX**).» Secti quippe lapides sunt, qui fraternae societatis consortium respuunt; qui vivere cum fratribus, et conversari concorditer nolunt. Tales autem Christus in suo non recipit corpore, quos a membrorum suorum sectos iudicat unitate. De illis porro lapidibus altare est potius fabricandum, quibus Petrus dicit apostolus: «Et ipsi tanquam lapides vivi superaedificamini domus spirituales (**I Petr. II**).» Cui videlicet domui ille fundamentum est, praeter quod non potest aliud poni (**I Cor. III**); ille summitas, qui factus est in caput anguli. (**Psal. CXVII**) Praeterea nunquid otiose praecipit Dominus: «Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi aerugo, et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt, et furantur?» (**Matth. VI**.) Quis, quaeso, huius mandati sententiam teneat, si hanc clericus non observat? Nunquid conjugati, qui filios nutriunt, qui Deo decimas ex ipsius auctoritate persolvunt? «Qui enim offert, ut Paulus ait, necesse est eum aliquid habere quod offerat (**Hebr. VIII**).» Deinde quomodo poterit in choro quis psallentium

constitutus, cor fixum in oratione tenere, qui de oculis et **519** capsidilibus, ne audax advolet manus, excogitat? de apothecis, et horreis, ne furibus famulentur, addubitat? ne non serae minus fideles obsistant, atque de furum semper obrepentium irruptione formidat? Ego autem forsitan mentior, sed nunquid Veritas poterit mentiri, quae dicit: «Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum?» (**Matth. VI; Luc. XII.**) Et forte tolerabilius censeretur, si in suis penetralibus officia divina peragerent, ac non longius laborantes, ibi Deum quaerent, ubi peculia custodirent; ut cum illis diceretur: «Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum;» non incongrue subderetur: ubi est etiam Deus tuus?

520 Sed quoniam res haec non ridenda est, sed dolenda, obsecro vos, dilectissimi mihi fratres, et domini, nolite, quae suggerimus, parvipendere, sed in schola vos Christi sub disciplina sancti Spiritus congregare; quatenus ipse nobiscum nunc, et usque ad consummationem saeculi (**Matth. XXVIII**), sicut est pollicitus, maneat, et ad Patris sui gloriam felici postmodum vos remuneratione perducatur. Quibusdam forte displiceam, quia dum alios intra regularis vitae limitem compescere gestio, ipse modum compendii epistolaris excedo. Sed optime compensatur, si arguitur imperitiae scriptor, dummodo proficiat sapienter auditor.

Sit nomen Domini benedictum.

